

**2023–2024 M. M. GIMTOSIOS KALBOS (BALTARUSIŲ, LENKŲ, RUSŲ, VOKIEČIŲ)
DALIES ŽODŽIU (VIEŠOJO KALBĖJIMO) PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ
PATIKRINIMO TEMOS IR POTEMĖS**

GIMTOJI KALBA (BALTARUSIŲ)

MOVA

1. Роднае слова ў жыцці чалавека.
2. Этапы фарміравання беларускай мовы.
3. “О матчына мова! Маленства вясна! Ніколі ніхто мне цябе не заменіць...”(А. Бачыла).
4. Слоўнікі беларускай мовы.
5. Прыказкі і прымаўкі – “зярняткі народнай мудрасці”.
6. Для чаго патрэбны знакі прыпынку?
7. Самая цікавая часціна мовы.
8. Як жывуць і працуюць у мове суфіксы.
9. Беларуская граматыка Браніслава Тарашкевіча.
10. Калі б назвы месяцаў загаварылі...

ЛІТАРАТУРА

1. Казка як жанр вуснай народнай творчасці.
2. Паэма “Песня пра зубра“ – крыніца ведаў пра яе аўтара (М. Гусоўскага).
3. Паўлінка і Якім – носьбіты лепшых маральных якасцей беларускага народу (камедыя Я. Купалы “Паўлінка”).
4. Алегарычныя і сатырычныя вобразы ў беларускай літаратуры.
5. Рэальнае і казачнае ў паэме “Тарас на Парнасе”.
6. Вясна ў творах паэтаў і пісьменнікаў.
7. Трагедыя селяніна (Міхал у “Новай зямлі” і Васіль у “Палескай хроніцы”).
8. Філасофскае сцвярджэнне жыцця як матыў творчасці М. Багдановіча.
9. Тэма мастака і матацтва ў творах М. Танка.
10. Калі чытаеш кнігі на роднай мове...

КУЛЬТУРА

1. Творы У. Караткевіча на экране.
2. Музыка ў маім жыцці.
3. Прырода – наш дом.
4. Чаму мастакі бяруць псеўданімы?
5. Што б я расказаў пра свой горад замежнаму равесніку.
6. Беларуская гімназія ў Вільнюсе: гісторыя і сучаснасць.
7. Ля помніка Адаму Міцкевічу...
8. Эпоха Адраджэння – “залатая пара еўрапейскай культуры”.
9. Шляхамі Скарыны.
10. Сакральная архітэктура Вільнюса.

GIMTOJI KALBA (LENKU)

JĘZYK

1. Wielokulturowość i wielojęzyczność Wilna. Przedstaw grupy etniczne zamieszkujące Wilno i jego okolice.
2. Części ciała we frazeologii. Na podstawie wybranych frazeologizmów z nazwami części ciała ukaż, jakie właściwości ludzkie i uczucia opisuje się za ich pomocą.
3. Minister, ministra czy ministerka? Omów przyczyny, które w języku polskim stoją na przeszkodzie tworzenia nazw żeńskich od rzeczowników męskoosobowych.
4. Podcasty o języku Mateusza Adamczyka. Jakie treści i w jaki sposób przekazuje młody znawca kultury języka?
5. „Detektyw Literka” – z humorem o poprawności językowej. Omów poruszane w programie TVP Wilno problemy językowe i sposoby ich prezentacji.
6. Zasady etyki i estetyki słowa i ich łamanie w komunikacji prywatnej i publicznej.
7. Jak mówić, żeby nas słuchano? Porady przydatne podczas przygotowania i wygłaszania przemówienia.
8. Polskie imiesłowy. Klasyfikacja, tworzenie, funkcje w zdaniu oraz najczęstsze problemy z poprawnością użycia.
9. Wyrazy złożone – klasyfikacja, budowa i pisownia złożzeń w języku polskim.
10. Dlaczego warto się uczyć języka polskiego? Podaj argumenty, których można użyć, aby przekonać do tego kolegów z litewskiego środowiska.

LITERATURA

1. Melchior Wańkowicz – mistrz gawędy i klasyk reportażu.
2. Polski Nobel literacki sprzed stu lat. Omów walory powieści Władysława S. Reymonta „Chłopi”.
3. William Szekspir czytany w XXI wieku. Jakie treści, myśli, problemy pozostają nadal aktualne?
4. „To, czego nie przeżyłeś, nie jest prawdziwe” (Cz. Miłosz). Zanalizuj wybrane wiersze poety, nawiązujące do jego życiorysu.
5. Młoda poezja polska na Litwie. Przedstaw sylwetki wybranych twórców oraz najlepsze, Twoim zdaniem, ich wiersze.
6. Splot faktów i fikcji. Ukaż na podstawie wybranej powieści historycznej, jak te dwa składniki zostały w niej zespolone.
7. Metafory, epitety, porównania i inne środki artystyczne. Na wybranym przykładzie literackim omów, w jakim celu i w jaki sposób autor je wykorzystał.
8. Czy podział na trzy rodzaje literackie nakazuje w różny sposób czytać i analizować lirykę, epikę i dramat? Omów na wybranych przykładach.
9. Kalendarz przysłów polskich. Przedstaw i omów wybrane przysłowia z nazwami różnych miesięcy pod względem zawartych w nich spostrzeżeń na temat przyrody.
10. Twoja ulubiona powieść: zaledwie kończysz czytać, a już żałujesz, że nie ma następnego tomu. Czym urzeka, czego uczy, co daje do myślenia?

KULTURA

1. Antoni Wiwulski – architekt i rzeźbiarz. Jego wybitne dzieła dla Litwy i dla Polski.
2. Artysta zauroczony Wilnem. Życie i twórczość Jana Bułhaka.
3. Helena Modrzejewska – polska gwiazda dwu kontynentów.
4. Pamięć o Michale Kazimierzu Pacu w Wilnie i pamiątki, które przetrwały do dziś.
5. Historia potajemnej miłości Zygmunta Augusta i Barbary Radziwiłłówny.
6. „Niech las się zieleni“. Stuletnia tradycja Święta Pieśni na Litwie.
7. Polskie Podlasie – mapa zabytków i instytucji kultury.
8. Twórcy współczesnego polskiego kina. Przedstaw sylwetkę twórczą wybranego reżysera.
9. Polskie przygodowe gry wideo – twórcy i źródła inspiracji.
10. „Muzyka to dusza wszechświata, skrzydła umysłu, lot wyobraźni i wszelkie życie” (Platon). Jaką rolę odgrywa w twoim życiu muzyka?

GIMTOJI KALBA (RUSŲ)

ЯЗЫК

1. Языковая мозаика Литвы. Литовский язык и славянские языки в Литве. История и современность.
2. Скажи мне, как тебя зовут? Русские и литовские имена и фамилии вчера и сегодня.
3. Открываем календарь: этимология названий дней недели и месяцев в русском и литовском языках.
4. «В дружной семье и в холод тепло». Русские и литовские пословицы и поговорки о семье.
5. «Бить баклуши». Исконно русские фразеологизмы: значение и история возникновения.
6. «Зри в корень!». Энциклопедия одного слова (значение, происхождение, однокоренные слова, синонимы, антонимы, пословицы, фразеологизмы).
7. Многообразие словарей, их типы и назначение. Можно ли доверять интернет-словарям?
8. «Горе в чужой земле безъязыкому». Роль иностранных языков в жизни современного человека.
9. «Речи вести – не лапти плести». Речь современного школьника.
10. Договóр или дóговор, звонít или звóнит? Головоломки орфоэпии. Нужно ли придерживаться норм литературного произношения в повседневной жизни?

ЛИТЕРАТУРА

1. «Преданья старины глубокой». Жемчужины древнерусской литературы.
2. Жанр басни в мировой литературе и русская басня. Кого и за что высмеивает И. А. Крылов в своих баснях?
3. «Одному потеха, другому не до смеха». Юмор и сатира в русской литературе.
4. Жив ли фонвизинский Митрофанушка сегодня?
5. «Дома новы, но предрассудки стары». В чём заключается бессмертие комедии А. С. Грибоедова «Горе от ума»?
6. «Я вас любил...». Тема любви в русской литературе.
7. «Мой первый друг, мой друг бесценный!». Друзья в жизни и творчестве А. С. Пушкина.
8. «И в мире был он одинок». Мцыри и Печорин: каковы эти сильные, неординарные личности?
9. «Люблю грозу в начале мая...». Природа на страницах русской литературы.

10. Традиции и новаторство в поэзии начала XX века. Особенности мироощущения и творческой манеры поэтов этого времени.

КУЛЬТУРА

1. «Масленица-душечка, приходи к нам в дом». Традиции, обычаи и праздники русского и литовского народов.
2. «Балтийский край озёр, полей, костёлов древних и церквей». Экскурсия по родному краю.
3. Названия улиц города как отражение его истории. История названий улиц города, в котором я живу.
4. «Не всё навек уходит с прошлым». Музеи мира. Прогулки по залам любимых музеев.
5. «Не пишутся шедевры под заказ». История одной картины.
6. Кинематограф – удивительное изобретение человечества. Фильмы, ставшие киноклассикой.
7. Нет уникальнее наряда: народный костюм как неотъемлемая часть национальной культуры.
8. Цеппелины, расстегаи, кибинай... Национальная кухня народов, населяющих Литву.
9. Меценатство как социокультурный феномен. Знаменитые русские и литовские меценаты конца XIX-начала XX века.
10. И художник, и поэт, и композитор. Использование искусственного интеллекта в сфере культуры: польза или вред?

GIMTOJI KALBA (VOKIEČIU)

SPRACHE

1. Die Vielfalt der deutschen Dialekte.
2. Fernweh, Weltschmerz, Torschlusspanik und Co.: einzigartige Wörter des Deutschen.
3. Muttersprachen und Fremdsprachen in Litauen: Zahlen und Fakten.
4. Die Relevanz von Fremdsprachen in einer globalen Welt: meine Überlegungen.
5. Die Rolle der deutschen Sprache in der Geschäftswelt.
6. Deutsche Grammatik schnell und einfach lernen: meine Tipps.
7. Was wäre, wenn das Deutsche keinen Konjunktiv hätte? Zur Relevanz dieses grammatischen Phänomens.
8. „Die Sprache ist ein Spiegel einer Nation.“ Friedrich Schiller. Meine Überlegungen zum Verhältnis zwischen Nation und Sprache.

9. „Die Gewalt einer Sprache ist nicht, dass sie das Fremde abweist, sondern dass sie es verschlingt.“ Johann Wolfgang Goethe. Vor- und Nachteile des Sprachpurismus.
10. „Ein Volk hat keine Idee, zu der es kein Wort hat.“ Johann Gottfried Herder. Meine Überlegungen zum Verhältnis zwischen Denken und Sprache.

LITERATUR

1. Hermann Sudermann und Kleinlitauen.
2. „Mein Sommerhaus“: Thomas Mann in Nidden.
3. Simon Dach und „Ännchen von Tarau“.
4. Johannes Bobrowski und Sarmatien.
5. Deutsche Nachkriegsliteratur: Die wichtigsten Autoren und Themen.
6. E.T.A Hoffmann: „Nussknacker und Mausekönig“.
7. Die Weimarer Klassik: Goethe und Schiller.
8. Die besten Jugendbücher des 21. Jahrhunderts.
9. Mein Lieblingsautor oder meine Lieblingsautorin: Die Themen, die er/sie behandelt.
10. Das Buch, das Sie schreiben würden: Genre, Thema und Sujet.

KULTUR

1. Texte schreiben mit Hilfe Künstlicher Intelligenz: Vor- und Nachteile.
  2. Bekannte deutsche Philosophen.
  3. Deutsche Fernsehserien: eine Form der Pop-Kultur?
  4. Deutsche Mythen: Ihre Funktion und Rolle im 21. Jahrhundert.
  5. Internet-Memes über Deutsch und Deutsche: Zwischen Übertreibung und Wahrheit.
  6. Traditionelle und digitale Bibliotheken.
  7. Die Spuren der deutschen Architektur in Litauen.
  8. Das deutsche und das litauische Schulsystem im Vergleich.
  9. Relevanz von Museen in der heutigen Welt. Mein Lieblingsmuseum.
  10. Identität und Kultur. Kultur in einer globalisierten Welt.
-